

de PI-scholen

meer dan onderwijs

Lyda Lissenburg,
Schoolpsycholoog
Merel Schulte, Orthopedagoog

Lopende pilots en projecten

Samenwerking tussen regulier PO, SBO en SO

- Co-teaching
- Playing 2gether
- LLINC (leerkracht-leerling interactie coaching)

Professionele opvoedrelaties

Kwaliteit van de Leerkracht-leerling

UNIVERSITEIT
VAN AMSTERDAM

Mirella van Minderhout

NVO-Orthopedagoog-Generalist,
Onderwijskundige
Cognitief gedragstherapeut VGCT
Supervisor NVO-NIP
info@bureaumind.nl

Merel Schulte

Orthopedagoog Bascule
M.Schulte@pi-scholen.nl

Lydia Lissenburg

Schoolpsycholoog
l.lissenburg@pi-scholen.nl

20 maart 2024

bureau**mind**

*Van gelukkige leraren,
leer je de mooiste dingen*

Loesje

Brutaal gedrag, fysiek en verbaal geweld en een stijgend aantal leerlingen dat jeugdhulp nodig heeft. De gedragsproblematiek onder scholieren neemt toe, merken docenten uit het

Omgaan met lastig gedrag van leerlingen in de klas

PRAKTIJK 50

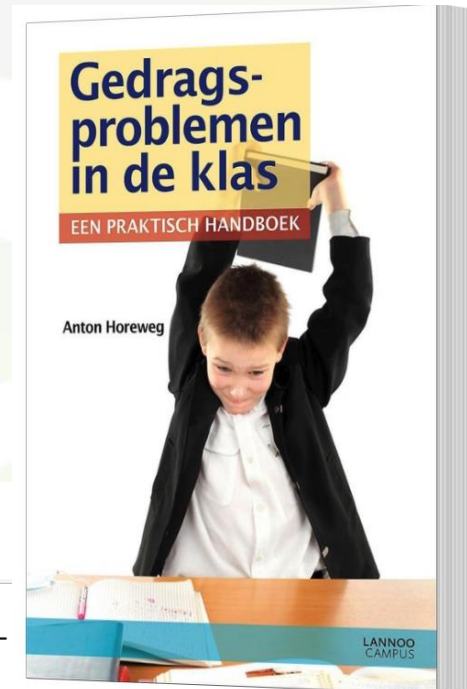
Kalm blijven tijdens 'lastig' gedrag in de klas? Zo doe je dat

De redactie | 30 januari 2023

Leerlingen die boos worden, niet luisteren of je negeren. Hoe je daarop reageert als leraar bepaalt voor een groot deel de veiligheid en sfeer in de klas. Het bewaren van kalmte is hierbij de sleutel. Christiaan Baarsma geeft trainingen aan leraren, vooral

Beter omgaan met lastig gedrag in de klas

Gespreksmateriaal voor scholen in het primair onderwijs

Inclusief onderwijs..... Leraren te kort
...Wat heeft iedere leerling nodig?...
Wat heeft iedere leerkracht nodig!

The background of the slide is white with a pattern of overlapping, semi-transparent ovals in various colors including pink, light purple, light green, and light blue. The text is centered and uses a bold, sans-serif font with a rainbow color gradient.

**Teachers and children
go hand in hand learning,
or they don't go at all**

- *Mike Schmoker*

Aandacht voor leerkracht leerling relatie (LLR) =
Niet alleen zorg dragen voor de leerling, maar
ook voor de leerkracht.

Welke effecten zie je in praktijk die een negatieve- of positieve Ik-II relatie hebben op leerlingen en leerkrachten? Of wat heb je hierin zelf als leerling/student ooit ervaren?

Preventief handelen tav relatie

<https://www.youtube.com/watch?v=kzvm1m8zq5g>

Welk gedrag van de leerkracht kun je benoemen wat relatie verstekend is.

Effect van negatieve Ik-II relatie op leerling

- **Academische (leer)prestaties** (.72 (bij gemiddeld .40))
- **Negatief zelfbeeld op schoolse vaardigheden**
- **Algemeen negatief zelfbeeld** (hierbij zijn peers een belangrijke hulpbron, effect van leerkracht handelen op de andere leerlingen; leerlingen nemen bv het corrigeren over)
- **Executief functioneren** (positieve relatie tussen kinderen en hun leerkracht de werking van het werkgeheugen kan bevorderen)
- **Motivatie van de leerling** (nabijheid op intrinsieke motivatie)
- **Externaliserend probleemgedrag** (conflict en nabijheid op externaliserend probleemgedrag; Hoette)

...ook uit wetenschappelijk onderzoek

Kwaliteit interpersoonlijke relaties ook belangrijk voor leerkracht zelf

- Bron van motivatie, voldoening en zingeving
- Dé reden om leraarsvak te kiezen en niet te verlaten (ook: behoefte aan relatie!)

maar ook:

- Als het niet lukt → bron van stress en kwetsbaarheid/ werkdruk

Reviewstudie: Spilt, Koomen & Thijs (2014)

Leeftijd en ervaring

Effectiviteitsgevoel

Stress

Mentale gezondheid

Sensitiviteit

Mate van perspectief

Mate van probleemgedrag

Geslacht

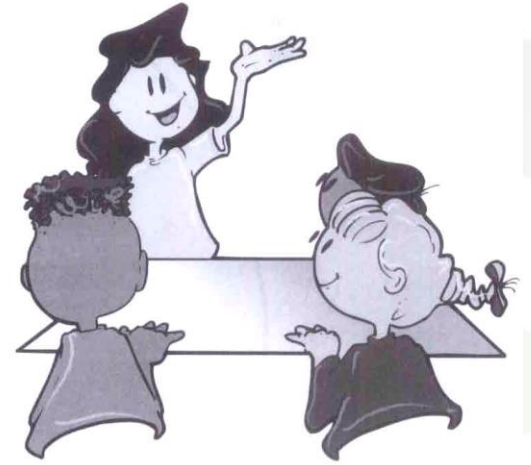
Etnische achtergrond

Sociaal-economische status

Dyslexie

Gehechtheidsverleden

Welke casussen komen nu in aanmerking om te bespreken?
Hoe doe je dat nu?

In groep v 3

De leerling heeft een representatie gevormd van de beschikbaarheid van zijn ouders en zijn relatie met hen.

De representatie die de leerling heeft van de relatie met zijn ouders, bepaalt zijn verwachting van de leerkracht op het gebied van hun interactie en relatie.

Het gedrag van de leerling, bepaald door zijn verwachting (relatierepresentatie) van de leerkracht, beïnvloedt de representatie die de leerkracht ontwikkelt van de leerling.

Mentale representaties zorgen voor wederzijdse beïnvloeding

De gedachten en gevoelens van de leerkracht worden mede bepaald door eerdere relaties met andere leerlingen, leerkrachten en de eigen ouders. Eerdere positieve of negatieve representaties beïnvloeden de bril waardoor de leerkracht nu kijkt naar de leerling.

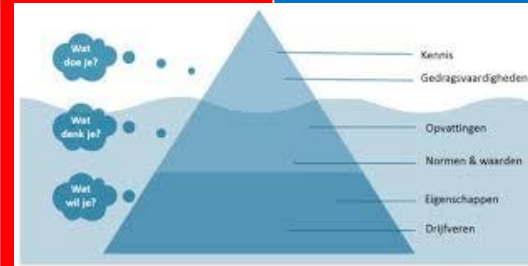
De mentale representatie van de leerkracht, wat betreft zijn relatie met de leerling, beïnvloedt het handelen richting de leerling en de sensitiviteit die hij laat zien.

Het handelen van de leerkracht beïnvloedt het gedrag wat de leerling laat zien in de klas.

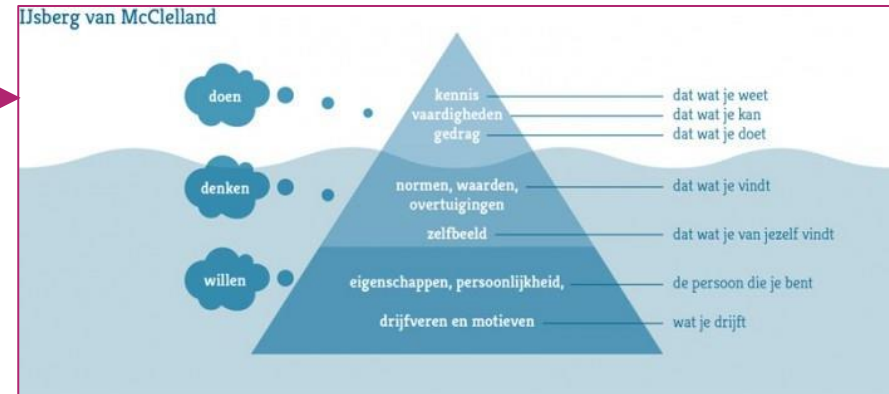
Wat zich binnen de leerkracht afspeelt aan gedachten en gevoelens bepaalt hoe de leerkracht handelt in de klas richting de leerling en daarmee ook het gedrag van de leerling.
Dit gedrag van de leerling bevestigt op zijn beurt de beeldvorming van de leerkracht (de bril).

Didactisch klassen management/ dagstructuren	Pedagogisch handelen	Relatie Professionele opvoed relaties	Communicatie
<p>Gesprek op structuur en Why van didactisch handelen.</p> <p>Concreet: “Wat hoor ik je zeggen, wat zie ik je doen?”</p>	<p>Mentale representaties, visie</p> <p>Aanbod op gedrag (kennis via inzichten, bewustwording naar effectief professioneel opvoed gedrag). Leerling/client resultaat en leerkracht/begeleider doel.</p> <p>Concreet: “Wat hoor ik je zeggen, wat zie ik je doen?”</p>	<p>Relatiegerichte reflectie</p>	<p>Kennis (gespreksopbouw, weerstanden)</p> <p>Vaardigheden</p> <p>Oefenen (acteurs, rollen spelen)</p>
<p>Observeren LKC richtlijnen. Handelingsadviezen Co-teaching Beeldbegeleiding (synchroon coach)</p>	<p>Eerst gedachten, visie, overtuigingen. Observeren Co-teaching Beeldbegeleiding (synchroon coachen)</p>	<p>Gesprekken over MR en beleving, gevoelens, GEEN handelingsadviezen. Wel: Reflectie programma's, zoals LLInC</p>	<p>Begeleiding zoals kernkwadranten</p>

Didactisch klassen management/ dagstructuren	Pedagogisch handelen	Relatie Professionele opvoed relaties	Communicatie
<p>Gesprek op structuur en Why van didactisch handelen.</p> <p>Concreet: "Wat hoor ik je zeggen, wat zie ik je doen?"</p>	<p>Mentale representaties, visie</p> <p>Aanbod op gedrag (kennis via inzichten, bewustwording naar effectief professioneel opvoed gedrag). Leerling/client resultaat en leerkracht/begeleider doel.</p> <p>Concreet: "Wat hoor ik je zeggen, wat zie ik je doen?"</p>	<p>Relatiegerichte reflectie</p> 	<p>Kennis (gespreksopbouw, weerstanden)</p> <p>Vaardigheden</p> <p>Oefenen (acteurs, rollen spelen)</p>
<p>Observeren LKC richtlijnen. Handelingsadviezen Co-teaching Beeldbegeleiding (synchroon coach)</p>	<p>Eerst gedachten, visie, overtuigingen. Observeren Co-teaching Beeldbegeleiding (synchroon coachen)</p>	<p>Gesprekken over MR en beleving, gevoelens, GEEN handelingsadviezen. Wel: Reflectie programma's, zoals LLInC</p>	<p>Begeleiding zoals kernkwadranten</p>

Hoe gaan we deze relatie verbeteren?

Kwaliteit relatie heeft implicaties voor zowel student als docent!!

LLR ≠ Gedrag vd partners

Gedrag*	Relatie (LK)**	Relatie (LL)***
Houdt zich niet aan de regels	Dit kind en ik lijken voortdurend strijd te leveren (conflict)	Andere kinderen krijgen minder op hun kop (conflict)
Heeft woede-uitbarstingen	Dit kind wordt gauw boos op mij (conflict)	Ik kan erg boos zijn op mijn juf/meester (conflict)
Vaak ongelukkig, huilt snel	Als dit kind verdrietig is zal het (geen) troost bij mij zoeken (nabijheid/veilige basis)	Ik denk dat mijn juf/meester vindt dat ik erg kan zeuren (nabijheid)
Rusteloos, kan niet stil zitten	De omgang met dit kind vergt (niet) veel energie van mij (conflict)	Ik denk dat de juf/meester moe wordt van mij in de klas (conflict)

*items Strength and Difficulties Questionnaire,
**items Leerling Leerkracht Relatie Vragenlijst (LLRV),
***items kindversie LLRV

Bron: dr. J. Spilt. KU Leuven.

Advisering/interventies

1. Op handelen gericht (waarneming en gedrag)

1. School Video Interactie Begeleiding, bijv. <http://www.lbbb.eu/wat-is-lbbb/svib-school-video-interactiebegeleiding>
2. Interactiewijzer (Verstegen & Lodewijks, 1993/2014) <http://www.interactiewijzer.nl/>
3. (Synchroon) beeldcoaching, bijv. http://www.beeldbegeleiding.info/?page_id=1072 / <http://www.beeldcoaching.com/> / <http://www.beeldcoaching.eu/>
4. Samen-Spel (Vancraeyveldt et al. 2015) <http://www.vakdidactiek.be/samen-spel>

2. Bewustwording → gedachtepatronen, gevoelens

1. Professional in de Spiegel (Touw & Van Beukering, 2009) <http://wij-leren.nl/professional-in-de-spiegel-1.php>
2. Leerkracht-Leerling Interactie Coaching (LLInC) (Koomen & Spilt, 2010-2016, Pianta 1999) <http://www.bureaumind.nl/llinc/ontstaansgeschiedenis/>

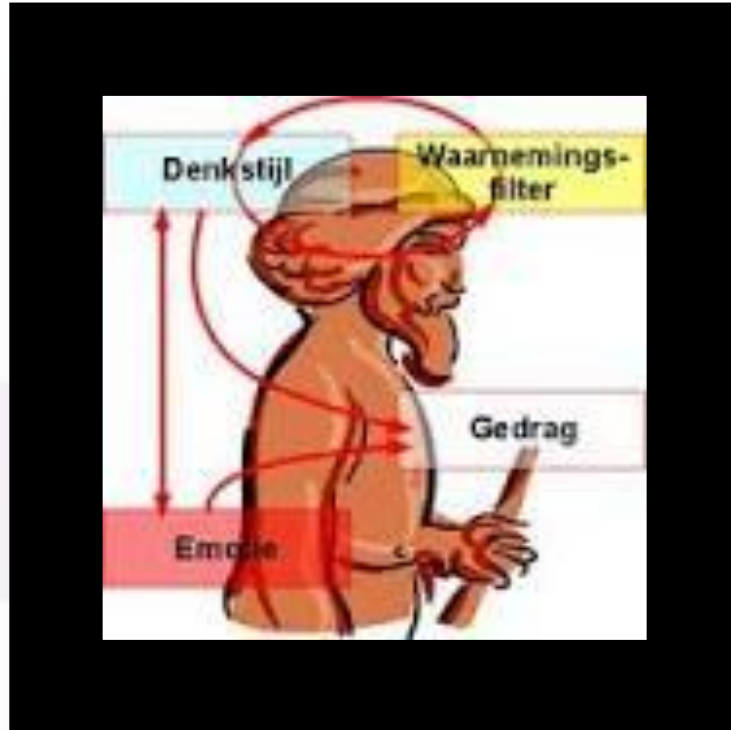
3. Gespreksvoering met student

1. Bijv. Collaborative Problem Solving (behandelen van het explosieve kind) (Greene, 2015): [http://www.balansdigitaal.nl/media/9867/30-33-Explosief-BM2-2008%20\[1628\].PDF](http://www.balansdigitaal.nl/media/9867/30-33-Explosief-BM2-2008%20[1628].PDF)

Combinaties

Bijv. multi-method coaching (Vuijk et al. 2013) www.key2teach.nl

Relatiegerichte reflectie

DOEN

- Stel open vragen ten aanzien van **gedachtes** die de leerkracht heeft over de leerling.
- Vraag door naar de **gevoelens** van de leerkracht.
- Vraag naar concrete **situatie in het recente verleden** (max 2 weken).
- Van belang is dat je heel veel **samenvat en doorvraagt** om de beleving van de leerkracht goed uit te diepen.

NIET DOEN

De volgende interventies kunnen in een later stadium ingezet worden, maar zij zijn niet het vertrekpunt:

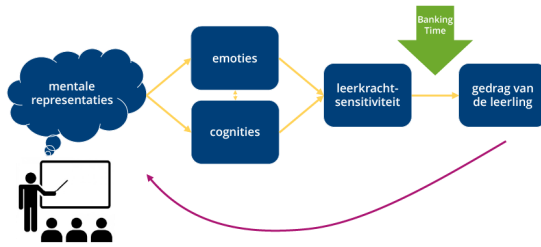
- Handelingsadviezen.
- Observeren.
- Video-interactiebegeleiding.

LRI: Leerkracht Relatie Interview → De Interventie LLInC

- een interview met de leerkracht, waarin specifieke vragen worden gesteld;
- richt zich op specifieke situaties met de leerling, die de leerkracht als positief of negatief ervaart. Er is aandacht voor de gevoelens van de leerkracht, maar er wordt ook gekeken naar hoe de leerling zich zou kunnen voelen (inleving stimuleren);
- brengt de relatie en relatiebeleving in kaart;
- levert een relatieprofiel op waarmee je kunt vaststellen of er sprake is van een gezonde of problematische relatie;
- vraagt om een training gericht op interviewvaardigheden en codering en coachend terugkoppelen;
- is het eerste onderdeel van de

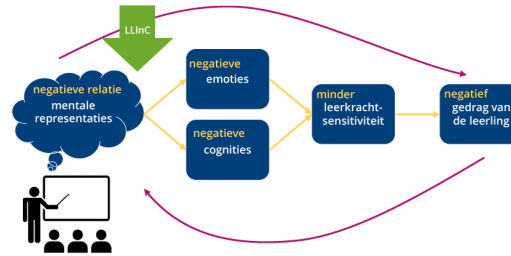
Banking Time

Figuur 1: Focus van interventie Banking Time

Banking Time richt zich op het verbeteren van de sensitiviteit van de leerkracht. Dit is vervolgens van invloed op het gedrag van de leerling. Het gedrag van de leerling beïnvloedt daarop de mentale representaties van de leerkracht.

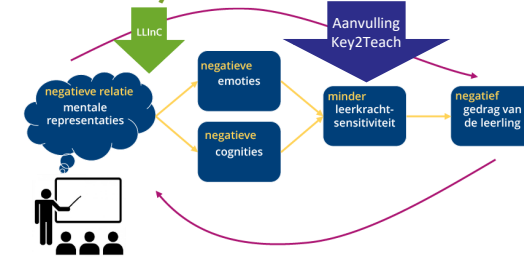
LLInC

Figuur 2: Focus van interventie LLIInC

LLInC neemt de mentale representaties van de leerkracht onder de loep om deze te verbeteren. Deze representaties zijn van invloed op de sensitiviteit van de leerkracht, wat vervolgens effect heeft op het gedrag van de leerling.

Key2Teach (incl. LLIInC)

Figuur 3: Focus van interventie Key2Teach

Key2Teach is een coachingsmethodiek gericht op interacties tussen leerkrachten in het (gespecialiseerd) basisonderwijs en leerlingen met moeilijk gedrag. Het programma bestaat uit acht tot tien sessies waarbij het stimuleren van reflectieve processen (LLInC) bij de leerkracht en het oefenen van nieuwe vaardigheden (beeldcoaching) centraal staan.

TOVER[®]
Your formula

**LLInC: “Wat een tover interview!”
Effect op mijn algehele kijk op professionele relatie**

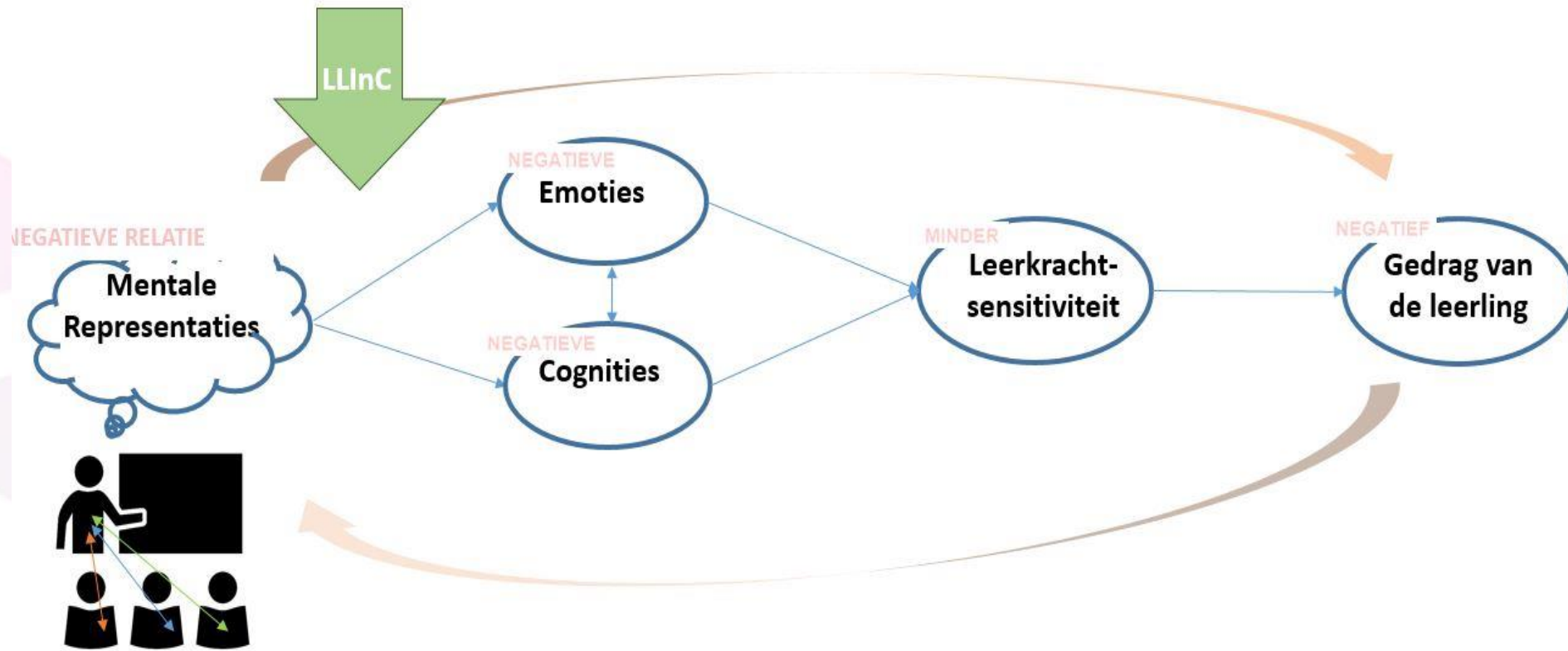

bureau**mind**

 UNIVERSITEIT
VAN AMSTERDAM

Leerkracht leerling interactie in coaching (LLInC)

Pianta, 1999; Nederlandse vertaling Koomen & Spilt, 2004

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

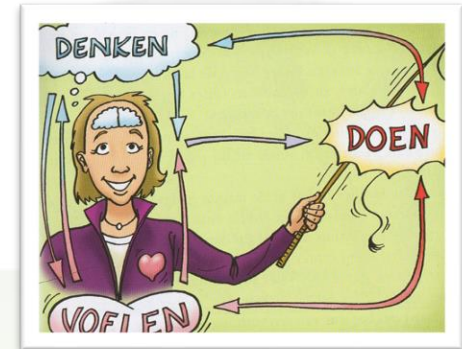
Leerkracht leerling interactie in coaching (LLInC)

Pianta, 1999; Nederlandse vertaling Koomen & Lont, 2004

Beeld leraar via impliciete methode

- Gebaseerd op gehechtheidstheorie
- 30-40 minuten
- 12 vragen
 - met follow-up vragen naar
 - Specifieke situaties (positief en negatief)
 - Naar gevoel LK en gevoel LL in die specifieke situaties
 - Interviewvaardigheden: **niet** sturen, concluderen, adviseren
- Geïnternaliseerde gevoelens en opvattingen
 - deels onbewuste processen
 - geanalyseerd met coderingsysteem

Fragment Stanley

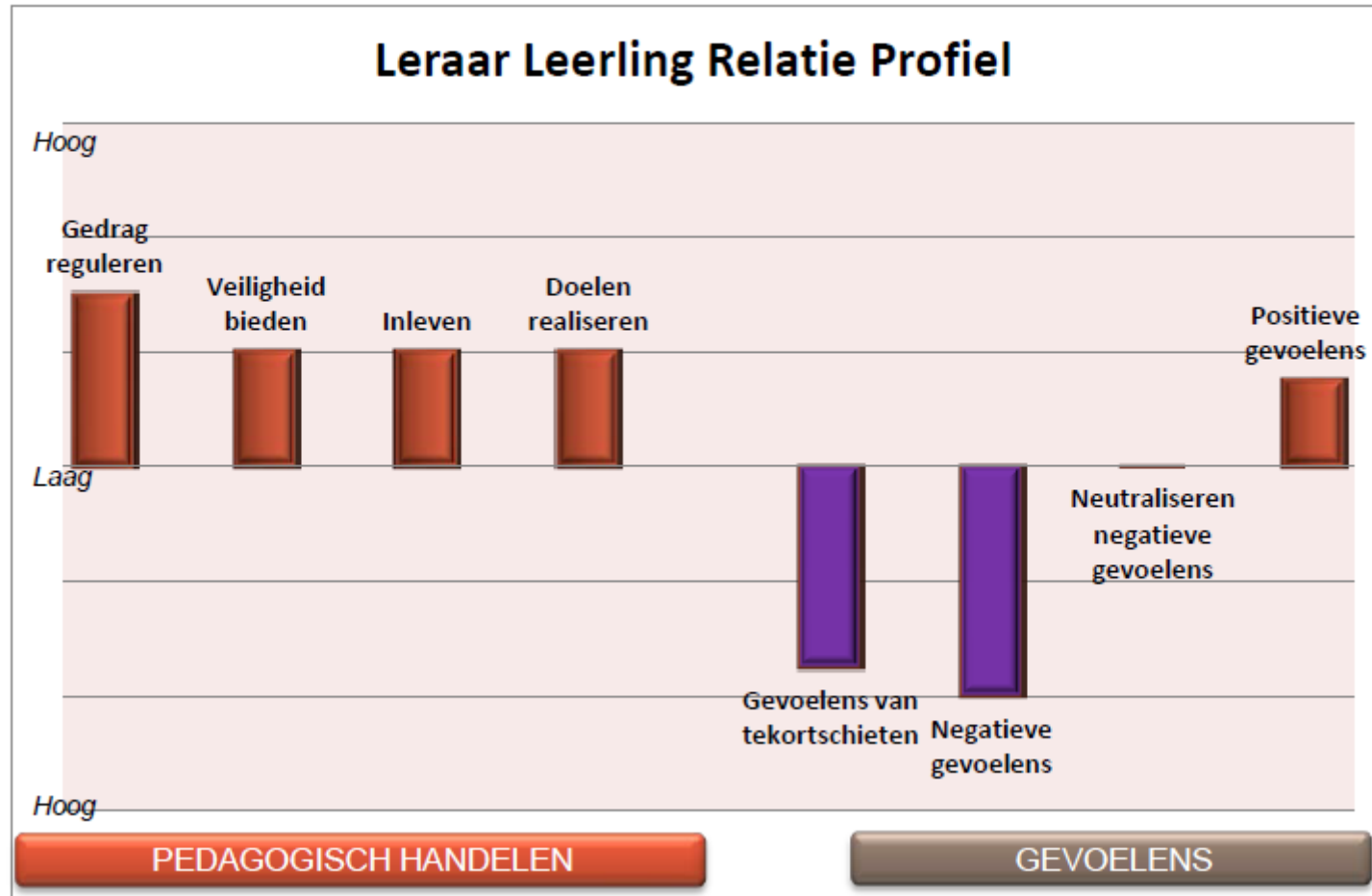

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

bureau**mind**

Codering resulteert in beeld leraar leerling relatie

Figuur 2: Relatieprofiel casus Daan

Leerkracht Leerling Relatie: Multidimensioneel “microsysteem” (Pianta et al. 2003)

- A. Individuele kenmerken
- B. Interactief gedrag: informatie uitwisseling (verbaal en non-verbaal)
- C. Mentale representatie: Geïnternaliseerde gevoelens, gedachten en verwachtingen ten aanzien van de zelf en de ander en de onderlinge relatie
 - A. Stuurt interactief gedrag (cf. gehechtheidstheorie)
- D. Externe invloeden

Implicaties HGD:
1) GGG uitvragen,
2) meerdere methoden,
3) advisering/interventie op meerdere gebieden

Gesprekstechnieken

1. Bespreek relaties in de leerling/groepsbespreking en in de teamkamer.
2. Focus niet op observeren en adviezen, maar focus op de menselijke kant van de relatie.
3. Bied de leerkracht de mogelijkheid om in de spiegel te kijken.
4. Als er recht wordt gedaan aan de gedachten en het dilemma van de leerkracht, dan ontstaat er ruimte om naar het eigen gedrag te kijken.

Let op: alleen vragen stellen is niet voldoende. De kracht bij deze vragen zit hem in goed luisteren, samenvatten en doorvragen

Vragen die aanzetten tot reflectie:

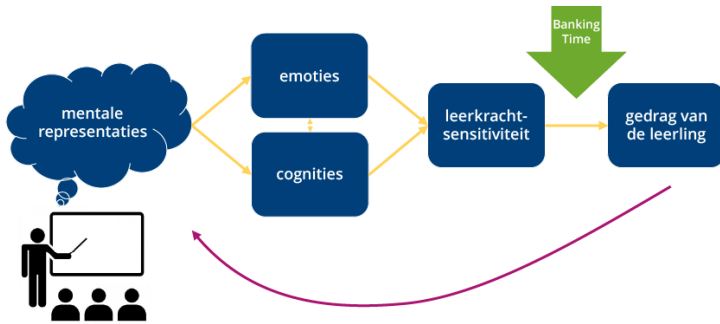
- *Wat doet dat gedrag met jou als leerkracht?*
- *Welk effect heeft dat op jou? (jouw beleving/emoties/gevoelens en hoe je naar de leerling kijkt)*
- *Hoe beleef je dat?*
- *Welke gedachtes heb je daarover?*
- *Kun je een voorbeeld noemen en mij meenemen naar zo'n moment?*
- *Wat zijn jouw ideeën daarover?*
- *Kun je 3 woorden noemen die jouw relatie met Pietje typeren?*

LRI: Leerkracht Relatie Interview → De Interventie LLInC

- een interview met de leerkracht, waarin specifieke vragen worden gesteld;
- richt zich op specifieke situaties met de leerling, die de leerkracht als positief of negatief ervaart. Er is aandacht voor de gevoelens van de leerkracht, maar er wordt ook gekeken naar hoe de leerling zich zou kunnen voelen (inleving stimuleren);
- brengt de relatie en relatiebeleving in kaart;
- levert een relatieprofiel op waarmee je kunt vaststellen of er sprake is van een gezonde of problematische relatie;
- vraagt om een training gericht op interviewvaardigheden en codering en coachend terugkoppelen;
- is het eerste onderdeel van de interventie LLInC.

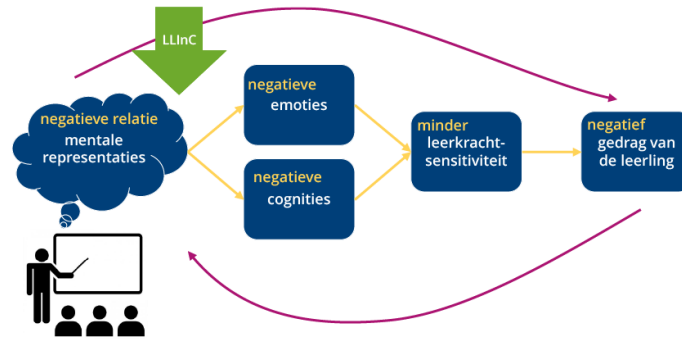
Banking Time/ Playing 2gether

Figuur 1: Focus van interventie Banking Time

Banking Time richt zich op het verbeteren van de sensitiviteit van de leerkracht. Dit is vervolgens van invloed op het gedrag van de leerling. Het gedrag van de leerling beïnvloedt daarop de mentale representaties van de leerkracht.

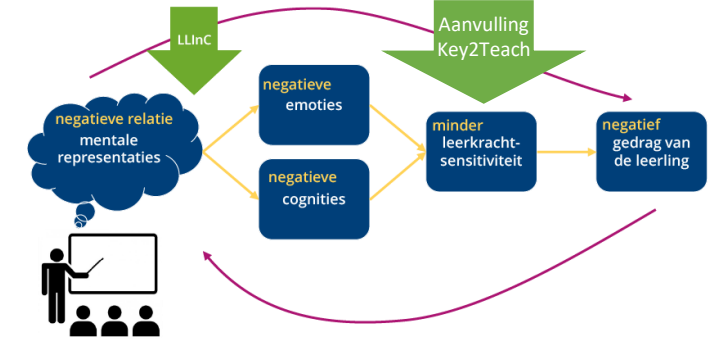
LLInC

Figuur 2: Focus van interventie LLIInC

LLInC neemt de mentale representaties van de leerkracht onder de loep om deze te verbeteren. Deze representaties zijn van invloed op de sensitiviteit van de leerkracht, wat vervolgens effect heeft op het gedrag van de leerling.

Key2Teach (incl. LLIInC) Co-teaching

Figuur 3: Focus van interventie Key2Teach

Key2Teach is een coachingsmethodiek gericht op interacties tussen leerkrachten in het (gespecialiseerd) basisonderwijs en leerlingen met moeilijk gedrag. Het programma bestaat uit acht tot tien sessies waarbij het stimuleren van reflectieve processen (LLInC) bij de leerkracht en het oefenen van nieuwe vaardigheden (beeldcoaching) centraal staan.

TOVER[®]

Your formula

LLInC: “Wat een tover interview!”
Effect op mijn algehele kijk op professionele relatie

Didactisch klassen management/ dagstructuren

Gesprek op structuur en Why van didactisch handelen.

Concreet: “Wat hoor ik je zeggen, wat zie ik je doen?”

Pedagogisch handelen

Mentale representaties, visie

Aanbod op gedrag (kennis via inzichten, bewustwording naar effectief professioneel opvoed gedrag).
Leerling/client resultaat en leerkracht/begeleider doel.

Concreet: “Wat hoor ik je zeggen, wat zie ik je doen?”

Relatie Professionele opvoed relaties

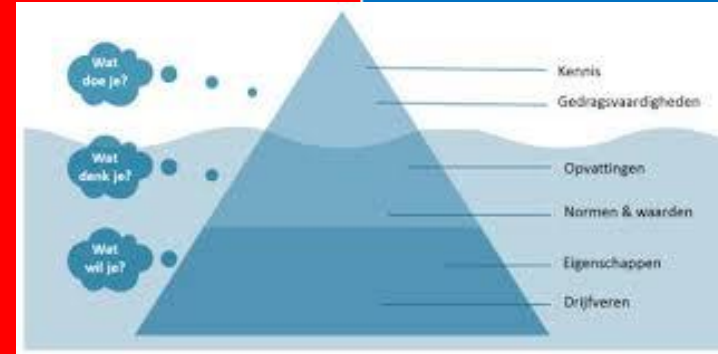
Relatiegerichte reflectie

Communicatie

Kennis (gespreksopbouw, weerstanden)

Vaardigheden

Oefenen (acteurs, rollen spelen)

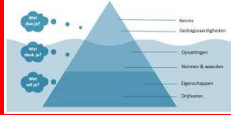

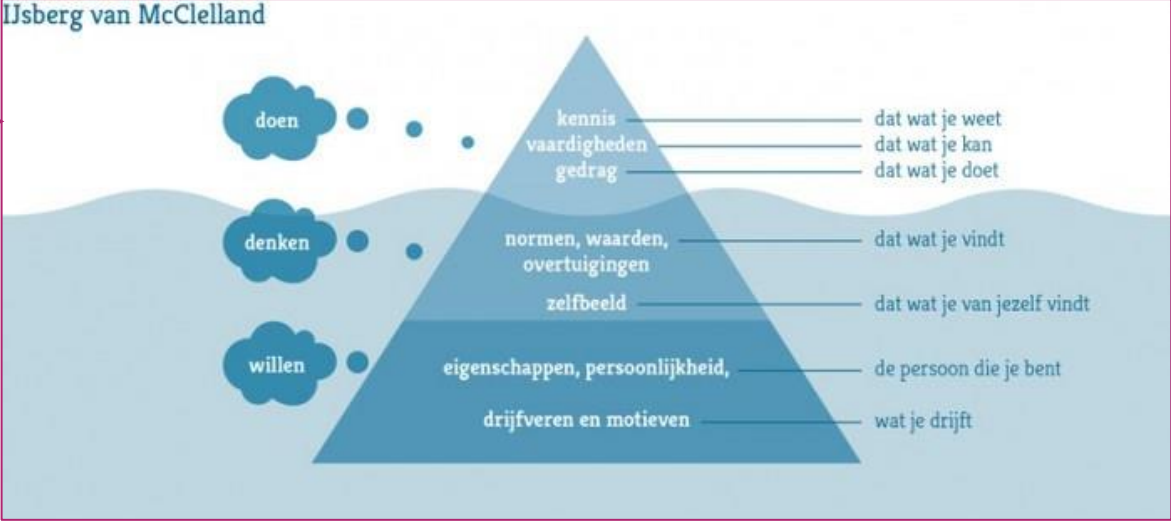
Observeren LKC richtlijnen.
Handelingsadviezen
Co-teaching
Beeldbegeleiding (synchroon coach)

Eerst gedachten, visie, overtuigingen.
Observeren
Co-teaching
Beeldbegeleiding (synchroon coachen)

Gesprekken over MR en beleving, gevoelens, GEEN handelingsadviezen.
Wel: Reflectie programma's, zoals LLInC

Begeleiding zoals kernkwadranten

Didactisch klassen management/ dagstructuren	Pedagogisch handelen	Relatie Professionele opvoed relaties	Communicatie
<p>Gesprek op structuur en Why van didactisch handelen.</p> <p>Concreet: "Wat hoor ik je zeggen, wat zie ik je doen?"</p>	<p>Mentale representaties, visie</p> <p>Aanbod op gedrag (kennis via inzichten, bewustwording naar effectief professioneel opvoed gedrag). Leerling/client resultaat en leerkracht/begeleider doel.</p> <p>Concreet: "Wat hoor ik je zeggen, wat zie ik je doen?"</p>	<p>Relatiegerichte reflectie</p> 	<p>Kennis (gespreksopbouw, weerstanden)</p> <p>Vaardigheden</p> <p>Oefenen (acteurs, rollen spelen)</p>
<p>Observeren LKC richtlijnen. Handelingsadviezen Co-teaching Beeldbegeleiding (synchroon coach)</p>	<p>Eerst gedachten, visie, overtuigingen. Observeren Co-teaching Beeldbegeleiding (synchroon coachen)</p>	<p>Gesprekken over MR en beleving, gevoelens, GEEN handelingsadviezen. Wel: Reflectie programma's, zoals LLIInC</p>	<p>Begeleiding zoals kernkwadranten</p>

DOEN

- Stel open vragen ten aanzien van **gedachtes** die de leerkracht heeft over de leerling.
- Vraag door naar de **gevoelens** van de leerkracht.
- Vraag naar concrete **situatie in het recente verleden** (max 2 weken).
- Van belang is dat je heel veel **samenvat en doorvraagt** om de beleving van de leerkracht goed uit te diepen.

NIET DOEN

De volgende interventies kunnen in een later stadium ingezet worden, maar zij zijn niet het vertrekpunt:

- Handelingsadviezen.
- Observeren.
- Video-interactiebegeleiding.

Rita Pierson

LVA

Over Onderwijs & Opvoeding

Wat wetenschap weet

[Alle afleveringen](#)

[Sorteren](#)

Geen prestatie zonder relatie: het belang van een goede relatie tussen leerkracht en leerling...

In deze podcast staat de relatie tussen de leerling en leerkracht centraal als voorwaarde om tot leren te komen in de klas. Te gast in deze aflevering zijn Helma Koomen, hoogleraar Professionele Peda...

Meer weten?

Volg de e-learning “*Het belang van de leerkracht-leerlingrelatie en implicaties voor begeleiding*”

[Het belang van de leerkracht-leerling relatie \(thinkific.com\)](http://thinkific.com)

UNIVERSITEIT
VAN AMSTERDAM

Lopende pilots en projecten

Samenwerking tussen regulier PO, SBO en SO

- Co-teaching
- Playing 2gether
- LLINC (leerkracht-leerling interactie coaching)

Vragen voor ondersteuning naar....

Merel Schulte M.Schulte@pi-scholen.nl

Lydia Lissenburg l.lissenburg@pi-scholen.nl

